

Kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen selitys ja kunnanhallituksen lausunto tarkastuslautakunnalle

Kunnanhallitus 03.06.2024 § 129
2334/00.03.01/2024

Valmistelija Kunnanjohtaja Vivi Marttila

Tilivuoden 2023 tilintarkastuskertomuksessa tilintarkastaja on todennut tarkastuksen tuloksena seuraavasti:

"Tilinpäätökseen on alennettu kunnan peruspääomaa edellisten tilikauden ylijäämiin. Virheellisesti tehty kirjaus parantaa taseen kertyneitä ylijäämiä 815 073,69 euroa. Muistutuksena esitämme, että tilinpäätöstä ei ole peruspääoman alentamisen osalta laadittu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa muutoin oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä:

Kunnan tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä ei ole laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti eivätkä ne anna peruspääoman alentamisen osalta kuntalain tarkoittamalla tavalla oikeita ja riittäviä tietoja kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta. Tilinpäätökseen liittyvän muistutuksen vuoksi emme puolla vastuuvapautta kunnanhallituksen jäsenille ja kunnanjohtajalle. Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta."

Kuntalaki 125 §:n mukaan:

"Jos tilintarkastaja havaitsee, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa valtuustoon. Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto. Valtuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta. Hyväksyessään tilinpäätöksen valtuusto päättää vastuuvapaudesta tilivelvollisille

Kuntalain 125 §:n mukaisena selityksenä tarkastuslautakunnalle kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet antavat seuraavaa:

Perustelut peruspääoman alentamiselle 815 073,69 eurolla ilmenevät kunnanvaltuuston 11.12.2023 § 88 päätöksen perusteista sekä kunnanhallituksen 29.4.2024 § 98 perusteluista. Todetaan, että kunnanvaltuusto on hyväksynyt peruspääoman alentamisen yksimielisesti, peruspääoman alentaminen on tehty vakaassa kuntatalouden tilassa eikä kyse ole ollut alijäämän kattamisesta peruspääomaa alentamalla. Peruspääoman alentaminen ei ole mikään ns. laskennallinen määrä vaan

se perustuu kunnan pankkitilille saatuun rahamäärään eli on todellinen. Kunnanvaltuuston päätöksessä todetaankin, että Oulunkaaren kuntayhtymän purun johdosta alennetaan kunnan peruspääoman määrää 815.073,69 eurolla ja siirretään tämä määrä yli-/alijäämättilille. Siirrolla katetaan tulosvaikutteisesti kirjattu ”purkutappio” 157.804 euroa ja nettovaikutukseksi yli-/alijäämättilille jää kunnan pankkitilille saaman rahatililyksen määrä 657.269,69.

Hyvinvointialueuudistuksesta seurasi lukuisia muutoksia ja kuntayhtymien purkamisia, joista osa perustui suoraan lakiin. Lainsäädäntö ja ohjeistus ovat monelta osin ristiriitaisia sekä epä johdonmukaisia. Yhtenä perusperiaatteena on ollut, että hyvinvointialueuudistuksesta ei tulosvaikutusta tulisi tulla. Simon kunnalle olisi tullut 157 804 euron alijäämä ilman tehtyä peruspääoman alentamista. Lainsäätäjä on huolehtinut säännöksistä ns. lakimääräisten kuntayhtymien osalta, mutta kaikki säännökset eivät kuitenkaan koskeneet vapaaehtoisia kuntayhtymiä kuten Simossa Oulunkaaren ky. Tällaisesta eriarvoisuudesta esimerkkinä on mm. vuorka-asetuksien 3+1 vuorkatakuu, mikä ei ulottunut vapaaehtoisin kuntayhtymiin. Tästä epäsuhdasta huolimatta kila antoi oma-aloitteisen lausuntoon jälkijättöisesti koskien vapaaehtoisten kuntayhtymien purkamista ja rinnasti vapaaehtoiset kuntayhtymät ainoastaan purkutuloksen peruspääomaan kirjaamisvaatimuksen osalta lakisääteisiin kuntayhtymiin, joilla oli siis myös muita etuja vs. vapaaehtoiset kuntayhtymät.

Kilan lausunnossa liikelaitokseen tai taseyksikköön kohdistuvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen omaisuusjärjestelyjen kirjaamisesta 15.12.2023 todetaan seuraavasti: *”Voimaanpanolain 42 §:n mukaiset kirjaukset tehdään kunnan tai kuntayhtymän peruspääomaan riippumatta siitä, miten toiminta on kunnassa tai kuntayhtymässä organisoitu tai millaiseksi kunnan, kuntayhtymän, liikelaitoksen tai taseyksikön peruspääoma kirjausten jälkeen muodostuu. Kuntayhtymän peruspääoma voi voimaanpanolain perustella tehtävien kirjausten vuoksi muodostua negatiiviseksi.”*

Merkillepantavaa on, että lainsäätäjä ei tässä yhteydessä siis edellytä mitään harkintaa tai vertailua peruspääoman ja pitkäaikaisen vieraan pääoman yhteismäärän vs. pysyvien vastaavien määrän ylittymiseen tai alittumiseen. On erittäin epä johdonmukaista ja kohtuutonta, että vertailua edellytettäisiin vain tietyissä tapahtumissa.

Lisäksi todetaan, että vanha kuntakilan lausunto 77/2006 on annettu kysymykseen peruspääoman alentamisesta alijäämien kattamistarkoituksessa. Edelleen todetaan, että nyt tehty siirto peruspääomasta on tehty ylijäämäisessä, talouden tasapainoisessa tilanteessa. Ja perusteluna on todellinen saatu rahamäärä.

Yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta 2023 peruspääomasta todetaan samoin, että peruspääoman alentaminen on perusteltua vain poikkeustapauksissa. Peruspääoman alentaminen voi olla mahdollista silloin, kun kunnan palvelutoiminta supistuu pysyvästi ja tämän vuoksi pitkäaikaisen rahoituksen tarve vähenee. Peruspääoman alentaminen voi olla mahdollista esimerkiksi, jos lailla muutetaan kunnan tehtäviä ja jos muutos vaikuttaa omaisuuteen ja rahoituksen tarpeeseen. Tilintarkastaja on todennut, että tämä ei pätsi hyvinvointialueuudistuksen

tapauksessa, vaikka hyvinvointialueuudistus muutti kunnan tehtäviä pysyvästi ja olennaisesti. Todetaan, että lainsäätäjän ohjeistus siitä, mitä säännöstä missä tilanteessa ja kuinka tiukasti sovelletaan hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä tai muussa normaalissa tilanteessa on epälooginen ja epäreilu. Ohjeistus ei voi oikeusvaltioperiaatteella olla pelkästään kunnan näkökulmasta negatiivinen vaan asiaa tulee voida soveltaa ja tarkastella myös kunnan näkökulmasta myönteisellä tavalla, vaikka peruspääoman alentamisen soveltamista on tulkittava suppeasti. On otettava huomioon, että peruspääomalle ei ole määritelty mitään lakisääteistä minimiä ja että se periaatteessa voisi jopa muodostua negatiiviseksi hva-uudistuksen kirjausten johdosta.

Lisäksi korostetaan sitä, että peruspääoman alentamisesta ei aiheudu mitään vahinkoa tai tappiota tai menetystä eikä se loukkaa kenekään oikeuksia. Sitä vastoin kirjaus vahvistaa kunnan kantokykyä ja on siten kunnan edun mukainen, perustuu todelliseen saatuun rahamäärään ja on kunnanvaltuuston päätöksen mukainen.

Lisätietoaineisto	Kunnanhallituksen päätös 29.4.2024 § 98 sis. kunnanvaltuuston päätös 11.12.2023 § 88 Tilintarkastuskertomus 2023 Tarkastuslautakunnan selvityspyyntö
Esittelijä	Kunnanjohtaja Vivi Marttila
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa esitetyn kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen selityksen tarkastuslautakunnalle ja toteaa lausuntonaan, että tilinpäätöksessä tehty peruspääoman alentamiskirjaus on kunnanvaltuuston päätöksen ja kunnan edun mukainen.
Päätös	Hyväksyttiin.

SIMON KUNTA

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kunnanhallitus

§ 129

03.06.2024

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 129

Kunnanhallitus

03.06.2024

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Yllä luetelluista päätöksistä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska

- päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa tai toimielimen sisäisen toiminnan järjestämistä (KuntaL 136 §)
- työ- ja virkaehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista. Viranhaltija ei saa valittamalla hakea muutosta viranomaisen päätökseen kunnallisen virkaehtosopimuslain 2 §:ssä tarkoitetussa asiassa eikä saattaa sitä oikaisuvaatimuksin tai hallintoriita-asiana ratkaistavaksi, jos hänellä taikka viranhaltijayhdistyksellä on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa. Em. sovelletaan vain viranhaltijaan, joka on jäsenenä sellaisessa viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa tai sen alayhdistyksessä (KVhl 50 §)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EOL 22 §)